

Klauzurní práce č. 2 (110) konaná dne 16. května 2014

Ve špatné společnosti

Obviněné Karla (20 let) a Leona (21 let), spolužačky z vysoké školy, v pátek dne 20. 12. 2013 doprovázely poškozeného Josefa, na vánoční večírek firmy, ve které byl zaměstnán. Sešlost se konala v restauraci hotelu Modrá ústřice. Kolem půlnoci, když se společnost pomalu rozcházela, pozval poškozený obě slečny k sobě do hotelového pokoje, kde večírek pokračoval již v soukromí.

V nestřeženém okamžiku Karla vsypala Josefovi do nápoje uspávací prostředek, přesně jak měly s Leonou předem smluveno. Jakmile Josef hluboce usnul, začaly obě dívky prohledávat pokoj a cennosti si ukládaly do kabelek a igelitových tašek z nákupního střediska. Přisvojily si tak peněženku poškozeného s finanční hotovostí v hodnotě 4 389 Kč, kuponem na MHD v hodnotě 5 500 Kč, doklady poškozeného, jeho mobilní telefon v hodnotě 8 750 Kč, hodinky v hodnotě 3 500 Kč, přenosný počítač v hodnotě 30 000 Kč a platební kartu Visa.

Karla vyšla na chodbu a hlídala, zda je tzv. čistý vzduch. Leona se naposledy podívala po pokoji, zda něco cenného nepřehlédly, a posléze ji napadlo, že by bylo vhodné poškozeného v pokoji uzamknout, aby umožnila sobě a Karle bez problémů z hotelu odejít a aby vyloučila, že by někdo poškozeného mohl předčasně probudit. Leona tedy uzamkla pokoj poškozeného, Karle o uzamčení poškozeného nic neřekla a obě odešly z hotelu vstříc dalším zážitkům. Poškozený se probudil po několika hodinách, zavolal si hotelovou službu, která mu odemkla, a vyrozuměl policii.

Otázky

1. Jak právně posoudíte jednání obviněné Karly? Odůvodněte.
2. Jak právně posoudíte jednání obviněné Leony? Odůvodněte.
3. Obviněný Hubert, majitel zastavárny, dívkám před činem přislíbil, že odcizené věci od nich odkoupí, přičemž byl srozuměn se způsobem, jakým se dívky věci zmocní. K tomu však nakonec nedošlo, neboť se po akci nedohodli na ceně. Jak právně posoudíte jednání obviněného Huberta? Odůvodněte.
4. Obhajoba namítala, že celková výše škody způsobená jednáním popsáním v zadání, musí být snížena o částku 5 500 Kč (kupon na MHD) a 15 000 Kč (programové – softwarové

vybavení přenosného počítače), protože tyto částky nelze započítat do škody způsobené trestným činem, neboť způsobení této škody není kryto úmyslným zaviněním obviněných, které nemohly vědět, že poškozený jezdí MHD s tak drahým časovým kuponem a že má dražší programové vybavení svého počítače. Vyjádřete se k námitce obhajoby. Odůvodněte.

5. Po zahájení trestního stíhání v přípravném řízení navrhla obviněná Leona výslech svědka, recepčního z hotelu pana Stupky. Policejní orgán jej nevyslechl jako svědka, ale požádal jej o vysvětlení (§ 158 odst. 3 tr. řádu), o jehož obsahu sepsal úřední záznam podle § 158 odst. 6 tr. řádu. Je takový postup policejního orgánu možný a je možné úřední záznam o vysvětlení recepčního Stupky číst v hlavním líčení a za jakých podmínek? Odůvodněte. Poznámka: Odpovězte na obě otázky.

6. V hlavním líčení proti obviněným Leoně a Karle vyšlo najevo, že se kromě zažalovaného trestného činu dopustily stejného jednání krátce po sobě ještě jednou v úmyslu zlepšit trestnou činností svou finanční situaci. Může soud rozhodnout i o tomto dalším případě? Odůvodněte.

7. Obviněné Karla a Leona byly za své jednání shledány vinné a byl nad nimi ve společném řízení vynesena odsuzující rozsudek. Obviněná Karla podala proti rozsudku odvolání. Leona odvolání nepodala a vůči ní se stal odsuzující rozsudek pravomocným. Odvolací soud z podnětu odvolání Karly jí snížil trest odnětí svobody. Zmírnění trestu odůvodnil tím, že obviněná Karla dosud vedla řádný život, nebyla trestána, v místě bydliště má dobrou pověst, studuje s vyznamenáním na vysoké škole, je dobrovolným a bezplatným dárcem krve a spáchání trestného činu bylo ojedinělým vybočením z jinak řádného života. Proti rozsudku odvolacího soudu podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona. Namítal, že odvolací soud měl zmírnit i výrok o trestu obviněné Leony, protože důvod, na základě kterého odvolací soud rozhodl ve prospěch Karly, svědčí také ve prospěch obviněné Leony. Jak Nejvyšší soud o podané stížnosti pro porušení zákona rozhodne? Odůvodněte.

Poznámka:

- 1. U všech závěrů obsažených v odpovědích týkajících se subsumpce případu pod zákonné ustanovení musí být ustanovení přesně citováno (nejen jeho název, ale i číslo paragrafu, odstavce, písmeno, alinea).*
- 2. Při subsumpci musí být provedena konfrontace požadavků obsažených v zákonném ustanovení se skutkovým zjištěním (podobně jako to činí soud ve výroku rozsudku).*
- 3. Závěry obsažené v odpovědích musí být náležitě odůvodněny (např. třeba uvést, proč třeba určité jednání posuzovat jako účastenství ve formě návodu a nikoli jako spolupachatelství).*

Ve špatné společnosti – řešení

- 1. Karla se dopustila dokonání zvlášť závažného zločinu loupeže podle § 173 odst. 1 tr. zák. v jednočinném souběhu s dokonáním přečinem neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku podle § 234 odst. 1 tr. zák. a to vše ve spolupachatelství podle § 23 tr. zák.**

Zvlášť závažného zločinu loupeže dle § 173 odst. 1 tr. zák. se dopustí ten, kdo proti jinému užije násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci. Za násilí se podle § 119 tr. zák. považuje též uvedení do stavu bezbrannosti lstí nebo jiným podobným způsobem. Tím, že Karla vsypala panu Josefovi do nápoje uspávací prostředek a poté, co usnul, začala spolu s Leonou ukládat cennosti do kabelky, aby se jich zmocnila, a odejmula je z dispozice vlastníka, užila násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci, a tím naplnila všechny zákonné znaky zvlášť závažného zločinu loupeže dle § 173 odst. 1 tr. zák. Trestný čin byl dokonán již samotným užitím násilí vedený úmyslem zmocnit se cenností.

Protože mezi věcmi, které Karla společně s Leonou z hotelového pokoje odcizila, byla i platební karta, kterou si opatřily bez souhlasu oprávněného držitele, naplnila tím znaky přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku dle § 234 odst. 1 tr. zák.

Trestné činy jsou ve stadiu dokonání, neboť došlo k naplnění všech zákonných znaků skutkové podstaty trestných činů.

Čin byl spáchán ve spolupachatelství, neboť šlo o úmyslné společné jednání dvou spolupachatelů vedené záměrem spáchat trestné činy společným jednáním.

V tomto případě se jedná o jednočinný souběh zločinu loupeže a přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku, neboť Karla jedním jednáním, jedním skutkem současně porušila zájem na ochraně osobní svobody i majetku a na ochraně platebních prostředků, řádného fungování bezhotovostního platebního styku.

Obviněná Karla se na dalším jednání obviněné Leony spočívající v uzamčení poškozeného Josefa v pokoji nepodílela, ani o tom nevěděla, nelze tedy vyvodit její trestní odpovědnost za takové jednání.

- 2. Leona se v jednočinném souběhu dopustila ve spolupachatelství dokonání zvlášť závažného zločinu loupeže dle § 23 tr. zák., § 173 odst. 1 tr. zák. a dokonání přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku dle § 234 odst. 1 tr. zák., a to ve vícečinném souběhu s dokonáním přečinem omezování osobní svobody dle § 171 odst. 1 trestního zákoníku.**

Ke spáchání zvlášť závažného zločinu loupeže dle § 173 odst. 1 trestního zákoníku a přečinu neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku dle § 234 odst. 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství viz odůvodnění řešení v bodě 1.

Leona se, vedle zvlášť závažného zločinu loupeže dle § 173 odst. 1 trestního zákoníku a přečinu neoprávněného opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku dle § 234 odst. 1 trestního zákoníku ve spolupachatelství s Karlou, svým jednáním dopustila dalšího skutku, který spočíval v tom, že v okamžiku, kdy chtěla opustit pokoj, ji napadlo, že by bylo vhodné Josefa v pokoji uzamknout, aby mohla spolu se svou společnicí nerušeně odejít z hotelu poté, co již byl trestný čin loupeže dokonán, a současně vyloučila, že by poškozeného někdo předčasně probudil. Toto jednání tedy není zahrnuto předchozím zaviněním a netvoří jeden celek. Posoudíme jej proto jako další skutek a trestné činy jsou tedy ve vícečinném souběhu.

Leona svým jednáním naplnila znaky skutkové podstaty přečinu omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 TZ, neboť tím, že Josefa uzamkla v hotelovém pokoji, mu bez oprávnění bránila v užívání jeho osobní svobody. Současně bylo omezení osobní svobody pouze dočasného rázu, svou intenzitou nedosáhlo uvěznění a skutek tedy kvalifikujeme jako přečin omezování osobní svobody podle § 171 odst. 1 trestního zákoníku, nikoli jako zločin zbavení osobní svobody dle § 170 tr. zák. Pro tento závěr svědčí i okolnost, že osvobození pro poškozeného nebylo zvláště obtížné. Nicméně délka doby omezení osobní svobody může mít význam pro posouzení povahy a závažnosti trestného činu podle § 39 odst. 1, 2 trestního zákoníku.

Jednání Leony spočívající uzamčení Josefa v pokoji pro to, aby mohla spolu se svou společnicí nerušeně odejít z hotelu, nelze posoudit jako přečin omezování osobní svobody dle § 171 odst. 1, **odst. 2** za okolnosti podmiňující použití vyšší trestní sazby, kdy je trestný čin spáchán s úmyslem usnadnit jiný trestný čin, neboť k omezení osobní svobody Josefa došlo až poté, co byl trestný čin loupeže dokonán. V tomto případě se tedy nemohlo jednat o usnadnění spáchání zločinu loupeže, ale pouze o ztížení jejich dopadení po činu (srov. 1/1980 Sb. rozh. tr.). Toto jednání obviněné Leony netvoří jeden celek s jednáním předcházejícím a trestné činy jsou tedy ve vícečinném souběhu.

3. Jednání obviněného Huberta posoudíme jako účastenství ve formě pomoci ke zvlášť závažnému zločinu loupeže dle § 24 odst. 1 písm. c), § 173 odst. 1 tr. zák.

Přislíbením odkoupit věc, která pochází z trestné činnosti, se obviněný Hubert dopustil účastenství ve formě pomoci na trestné činnosti obviněných Karly a Leony. Jedná se o tzv. psychickou pomoc, konkrétně o slib přispět po trestném činu i utvrzení v předsevzetí spáchat trestný čin. Účastenství je vystavěno na zásadě akcesority. Dané jednání tedy můžeme

posoudit jako účastenství jen v případě, že hlavní pachatel dospěl alespoň do stadia pokusu [viz § 24 TZ]. Tato podmínka byla splněna, neboť zvláště závažný zločin loupeže byl hlavními pachatelkami dokonán.

Naplněna byla i subjektivní stránka účastenství. Jednání obviněného Huberta bylo vedeno úmyslným zaviněním, které současně zahrnovalo skutečnost, že se účastní na trestném činu hlavních pachatelek a že k jeho dokonání přispěl svou účastí. Okolnost, že obviněný Hubert svůj slib nedodržel, není pro právní kvalifikaci rozhodná.

Jednání obviněného Huberta nelze kvalifikovat jako trestný čin podílnictví podle § 214 tr. zák., neboť pachatelem tohoto trestného činu nemůže být spolupachatel ani účastník na základním trestném činu (srov. č. 50/1972, 5/1993 Sb. rozh. tr.). Odpovědnost obviněného Huberta, majitele zastavárny, za trestný čin podílnictví dle § 214 tr. zák. by přicházela v úvahu pouze tehdy, pokud by obviněné Karla a Leona přišly za obviněným Hubertem až po spáchání trestné činnosti a nabídly mu odcizené věci ke koupi, přičemž by obviněný Hubert věděl, že pochází z trestné činnosti.

4. Námitku obhajoby nelze přijmout, neboť obviněné byly srozuměny se způsobením škody vzniklé odcizením kuponu na MHD a programového-sofwarového vybavení počítače. Škoda způsobená odcizením kuponu MHD a programového vybavení počítače je kryta úmyslným zaviněním obviněných, konkrétně nepřímým úmyslem, v podobě srozumění s následkem (§ 15 trestního zákoníku).

Obviněné budou odpovídat i za škodu způsobenou odcizením kuponu na MHD v hodnotě 5 500 Kč a programového – softwarového vybavení počítače ve výši 15 000 Kč. Nelze přijmout námitku obviněných, že nevěděly o tom, že poškozený má zakoupený kupon na MHD v takové výši a že jeho počítač je vybaven dražším programovým vybavením. Obviněné totiž musely vědět, že v peněžence mohou být i jiné věci než peníze, a pro ten případ byly srozuměny s tím, že jejím odcizením způsobí poškozenému vyšší škodu (srov. č. 8/1986 – II Sb. rozh. tr.). Stejně tomu bude i v případě, kdy se obviněné zmocnily počítače s určitým softwarovým vybavením, protože je obecně známo, že každý počítač může fungovat pouze s určitým programovým vybavením. Obviněné tedy musely být minimálně srozuměny s tím, že s počítačem současně odcizují i software, resp. programové vybavení, jehož hodnota může i převyšovat hodnotu jednotlivých komponent tvořících počítač (53/2005 Sb. rozh. tr.). Škoda způsobená odcizením kuponu MHD a programového vybavení počítače je tedy kryta úmyslným zaviněním obviněných, konkrétně nepřímým úmyslem, v podobě

srozumění s následkem (§ 15 trestního zákoníku). Z těchto důvodů není námitka obhajoby relevantní.

5. a) Ano, takový postup policejního orgánu je možný, neboť v přípravném řízení se výslechy svědků provádí pouze výjimečně za podmínek § 164 odst. 1 trestního řádu. Pro objasnění skutečností důležitých pro posouzení případu může policejní orgán požádat o vysvětlení osoby dle § 164 odst. 1 trestního řádu ve spojení s § 158, odst. 3 až odst. 8 trestního řádu.

b) Ano, úřední záznam o vysvětlení recepčního Stupky lze v hlavním líčení číst jako důkaz podle § 211 odst. 6 trestního řádu za podmínky, že s přečtením budou souhlasit obě strany, jak státní zástupce, tak obviněná.

Policejní orgán postupuje při vyšetřování z vlastní iniciativy tak, aby byly co nejrychleji v potřebném rozsahu vyhledány důkazy k objasnění všech základních skutečností důležitých pro posouzení případu [§ 164 odst. 1 trestního řádu], tedy zejména, zda daný skutek naplňuje skutkovou podstatu některého trestného činu a zda jej spáchal obviněný. Dokazování ve fázi vyšetřování se omezuje především na zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností v takovém rozsahu, který je nezbytný pro rozhodnutí státního zástupce, zda podá obžalobu nebo učiní jiné rozhodnutí ve věci. Provádění dokazování včetně výslechu svědků ve fázi vyšetřování je významně omezeno. K výslechu osoby do protokolu jako svědka by mělo docházet jen zcela výjimečně, neboť ustanovení § 164 odst. 1 věta třetí a čtvrtá omezuje výslechy svědků ve fázi vyšetřování jen na situace, kdy jde o neodkladný či neopakovatelný úkon, popř. jde o výslech osoby mladší patnácti let, o svědka, na nějž by mohl být pro jeho výpověď vyvíjen nátlak, o osobu, jejíž schopnosti správně a úplně vnímat, zapamatovat si nebo reprodukovat jsou s ohledem na její psychický stav pochybnosti, stejně tak pokud např. složitost věci odůvodňuje delší trvání vyšetřování a hrozí ztráta výpovědní hodnoty důkazu. V ostatních případech by provádění dokazování výslechy svědků mělo být i s ohledem na zásadu bezprostřednosti a ústnosti probíhat až v hlavním líčení ve fázi řízení před soudem.

Úřední záznam po zahájení trestního stíhání slouží státnímu zástupci a obviněnému především k tomu, aby zvážili, zda osoba podávající vysvětlení bude vyslechnuta před soudem jako svědek. Soud pak na podkladě úředního záznamu o podání vysvětlení osoby zváží, zda takový důkaz provede. Trestní řád připouští přečtení úředního záznamu o vysvětlení osoby, stejně jako úředního záznamu o provedení dalších úkonů, v hlavním líčení za podmínek § 211 odst. 6 trestního řádu, tedy je-li dán souhlas státního zástupce a obviněného. Čtení úředního záznamu o vysvětlení osoby se po novele trestního řádu zákonem

č. 459/2011 Sb. již neomezuje pouze na zjednodušené řízení navazující na zkrácené přípravné řízení dle § 314d odst. 2 trestního řádu. Pokud souhlas stran není dán, nelze obsah úředního záznamu o podaném vysvětlení osoby číst ani předečíst.

6. Soud o tomto dalším případě v tomtéž hlavním líčení rozhodnout nemůže, neboť soud může rozhodnout pouze o skutku, který je obsažen v obžalobě, § 2 odst. 8 tr. řádu, § 220 odst. 1 tr. řádu.

Jednání obviněných, které se dopustily krátce po sobě stejného jednání v úmyslu zlepšit trestnou činností svou finanční situaci, posoudíme jako pokračování v trestném činu [§ 116 tr. zák.]. Podle § 12 odst. 12 tr. řádu je každý dílčí útok pokračujícího trestného činu z hlediska trestního práva procesního samostatným skutkem, a musí být tedy obsažen v obžalobě. Zásada obžalovací [§ 2 odst. 8 tr. řádu] patří mezi základní zásady trestního řízení. Obžaloba může být podána jen pro skutek, pro který bylo zahájeno trestní stíhání [§ 160 odst. 1, 5; § 176 tr. řádu], a soud může rozhodnout jen o skutku, který je uveden v žalobním návrhu [§ 220 odst. 1 tr. řádu]. Soud tedy může rozhodnout pouze o dílčím útoku uvedeném v obžalobě, případně rozhodnout o vrácení věci státnímu zástupci k došetření dle § 221 odst. 2 tr. řádu, má-li za to, že dílčí útoky by měly být projednány v rámci společného řízení.

7. Nejvyšší soud podle § 268 odst. 1 písm. c) zamítne stížnost pro porušení zákona podanou ministrem spravedlnosti, protože je nedůvodná.

Důvodem, pro který odvolací soud rozhodl ve prospěch obžalovaného a který je i ve prospěch spoluobžalovaného, může být jen takový důvod, který je společný pro oba dva obviněné v tom smyslu, že se jich obou nevyhnutelně týká. Důvod, pro který má odvolací soud rozhodnout ve prospěch spoluobžalovaného, se nutně musí týkat společně obou těchto osob. Takovým důvodem nemůže být důvod, který, ač je stejné povahy, je třeba zkoumat u každého ze spoluobžalovaných zvlášť, individuálně a samostatně, například okolnosti týkající se výměry trestu (srov. č. 59/1977 Sb. rozh. tr.). Okolnosti týkající se Karly a jejího dosavadního chování jsou individuální a vztahují se jen k osobě Karly, nikoliv k osobě Leony. Podmínky pro použití benefícia cohaesionis tedy nebyly splněné.